

Після початку повномасштабного російського вторгнення посилилися партнерства між аналітичними центрами. Консорціум RRR4U (Resilience, Reconstruction and Relief for Ukraine) об'єднав чотири провідні аналітичні центри з питань економіки та енергетики: Центр економічної стратегії, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, Інститут аналітики та адвокації і DiXi Group [1]. Один із важливих проєктів, який втілює Консорціум, – Кулінарна книга українського відновлення, – документ, який окреслює чіткі принципи відбудови країни [3].

Ще один приклад співпраці – проєкт «Контроль витрат на відновлення» за участі Центру економічної стратегії, Інституту економічних досліджень та політичних консультацій і ГО «Технології прогресу» [2]. Один з його компонентів – Big Recovery Portal (BRP) – онлайн-платформа, що збирає базу проєктів відбудови, аналітику відповідних публічних видатків та залучає громадян до моніторингу [8].

Так неурядові аналітичні центри вже долучаються до процесів економічного відновлення, що є позитивним чинником у взаємодії держави і громадянського суспільства та гарантією якісних рішень у відновленні країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Консорціум Resilience, Reconstruction and Relief for Ukraine, RRR4U. URL: <https://rrr4u.org/>
2. Контроль витрат на відновлення. URL: <https://ces.org.ua/category/project/costs-control/>
3. Кулінарна книга українського відновлення. URL: <https://ces.org.ua/ukraine-recovery-cookbook-ukr-version/>
4. На шляху до європейської інтеграції. Дослідження наявних проєктів та потреб зацікавлених сторін в Україні. – ГО «Український центр європейської політики». Київ, 2023. URL: https://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/zvit_ei_ukr_web.pdf
5. Річний звіт за 2023 Інституту аналітики та адвокації. URL: <https://iaa.org.ua/reports/>
6. Трекер відбудови України. URL: <https://iaa.org.ua/#recovery>
7. Ахунова V., Lozka K. Diplomacy beyond the state: Ukrainian think tank experts as wartime diplomacy actors. EUROPEAN SECURITY. 2024 EUROPEAN SECURITY. DOI: 10.1080/09662839.2024.2350465.
8. Big Recovery Portal. URL: <https://brp.org.ua/uk-UA/about-us>
9. Lvova O. The work of non-government think tanks in Ukraine in the context of the full-scale war. *Economics of organization and management*. 2024. № 1(53). URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/issue/view/526>

ВІДНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Мальцев О. Ю.

Інститут економіки промисловості НАН України, Київ (Україна)

e-mail: alexmalczew@gmail.com

Проблема кадрового забезпечення економіки України не є новою. Традиційно актуальними є питання балансу між якісними показниками пропозиції з боку працівників та потребами бізнесу, зокрема у старопромислових регіонах. В умо-

вах війни проблемою критичного впливу стає масштабний дефіцит кадрів, обумовлений обмеженими можливостями віддаленої роботи, розташуванням підприємств на територіях, близьких до фронту, наслідками мобілізації. Значний обсяг втрат та руйнувань промислових об'єктів є чинником, що актуалізує проблему збереження промисловості у структурі економіки України. Тому питання повоєнного відновлення виходить за межі галузі та потребує нової політики, спроможної об'єднати та забезпечити вплив широкого кола стейкхолдерів (держава, бізнес, система освіти, громади тощо). У зв'язку з цим для пошуку напрямів реагування на окреслені проблеми пропонується оперувати терміном «освітньо-професійний потенціал промисловості», який об'єднує частину економічно активного населення відповідного профілю та мотивації (кадровий складник), мережу закладів освіти технічного профілю та суміжних сфер (освітній складник), інституційний простір державних політик (інституційний складник), трендів поведінки стейкхолдерів та суб'єктів ринку (поведінковий складник), а також безпосередньо промисловий сегмент економіки у статусі замовника-роботодавця (інфраструктурний та ринковий складники). Отже, освітньо-професійний потенціал розвитку промисловості формується та розвивається у системі зв'язків між державним, ринковим, громадським впливом на функціонування суспільно значущих сфер.

Метою дослідження виступає аналіз структури кадрового складника освітньо-професійного потенціалу розвитку промисловості з урахуванням поточних потреб та перспективи відновлення.

Індустріально орієнтований зміст набуття освіти та професійного розвитку еволюціонував разом із процесами глобалізації, цифровізації, інноваційних перетворень, трансформації результатів процесу праці через впровадження нових технологій, зростання вимог до продуктивності, розвиток соціуму [1]. У постіндустріальному суспільстві організаційний розвиток та швидкість інноваційних перетворень визначаються загальною якістю людського потенціалу з важливим наголосом на обсяг інвестування у покращення його якості, задоволення потреби у безперервному професійному розвитку, вдосконалення природних і набутих навичок, здобуття нових знань, і чим краще побудований цей процес, тим вищою буде результативність.

У постіндустріальному суспільстві виокремлюються такі стратегічні напрями розвитку промисловості: сприяння інноваціям та технологічному розвитку, забезпечення сталого зростання й екологічної відповідальності, формування, розвиток і оптимальна реалізація людського потенціалу промисловості, імплементація процесів глобалізації та інтеграції у міжнародні ланцюжки поставок, сприяння здійсненню цифрових трансформацій і реалізації інноваційних бізнес-моделей, формування збалансованої системи управління змінами, набуття гнучкості й адаптивності [2]. Окреслені напрями характеризують цільові орієнтири розвитку освіт-

ньо-професійного потенціалу промисловості та його кадрового складника, що має забезпечувати ринок праці фахівцями високої кваліфікації, здатними швидко опанувати нові знання, засвоювати вміння, набувати затребуваних компетенцій і м'яких навичок для ефективної роботи. Водночас процес формування, розвитку й реалізації освітньо-професійного потенціалу промисловості має відбуватись у пришвидшеному форматі через те, що в новітній економіці знання застарівають набагато швидше [3]. Це обумовлює потребу у розвитку освітньо-професійного потенціалу на інноваційній основі, яка передбачає не лише новітні програми та технології навчання, удосконалення управління освітньою галуззю, інновації в навчальному процесі, способах викладання, сучасне лабораторне обладнання і можливості швидкої апробації технологічних рішень, але також поглиблення системи державно-приватного партнерства, перетворення локальних та галузевих гравців промислового сектору на активних суб'єктів забезпечення якості та безперервності професійної підготовки.

Рівні формування кадрового забезпечення в структурі освітньо-професійного потенціалу розвитку промисловості визначають потреби управлінського впливу та напрями розвитку, актуальні у перспективі забезпечення основи для відновлення галузі в Україні:

- на першому, індивідуальному (особистісному) рівні, структуру кадрового компонента освітньо-професійного потенціалу складають отримані знання та навички, здобуті шляхом формальної та неформальної освіти, професійної підготовки, практичного досвіду в системі державної і приватної освіти, освіти дорослих та професійного вдосконалення в межах робочих місць; окремий вплив має якість стратегічного планування територіального розвитку, поточний стан і перспективи стимулювання економіки громад, створення нових робочих місць, зокрема у сфері промислового виробництва, що у підсумку формують загальні умови навколишнього середовища, які сприймаються носієм потенціалу як високі або прийнятні;
- другий рівень являє собою сукупну кваліфікацію, набуті креативні та когнітивні здібності командної роботи, професійні знання та навички всіх працівників підприємства або організації у сфері промисловості; освітньо-професійний потенціал на мікрорівні формується сьогодні під впливом соціально-економічних характеристик найближчого оточення, а також залежить від якості системи управління підприємством, характеристик політики управління персоналом, зокрема системи розвитку й професійного зростання, доступних опцій та ресурсів організації, що направляються на вдосконалення наявних можливостей працівників, ступеня технологічної оснащеності та залученості представників галузі у процесі дуальної освіти, адресної практичної підготовки та інших елементів системи безперервної освіти;
- на третьому локальному (галузевому) рівні сучасні тенденції відображаються в контексті зміни вимог до кваліфікації працівників, структури ринку праці

та підходів до освіти і професійної підготовки; активні міграційні процеси, що тепер охоплюють не лише локальні, але і глобальні рівні, призводять до нерівномірного розподілу робочої сили, в контексті українських реалій є особливо гострими. Специфічною галузевою проблемою є обмежена можливість зберігати конкурентоспроможність у регіонах із недостатнім рівнем пропозиції якісної робочої сили та некомфортними або загрозливими умовами проживання. Частково можуть бути застосовані гнучкі форми зайнятості та процеси диджиталізації, проте пріоритетний вплив будуть мати державні та регіональні програми диверсифікації економіки, спрямовані на збалансовані зміни й швидке реагування на динаміку ринку;

- четвертий рівень дає змогу розглядати кадровий складник у структурі освітньо-професійного потенціалу з позицій загального макроекономічного піднесення та охоплює сукупні накопичені вкладення в галузі діяльності, як-от освіта, професійна підготовка та перепідготовка, формальна та неформальна системи професійного розвитку дорослих, політики й практики підвищення якості освітніх результатів та наближення комплексу професійних компетенцій, що набуваються в системі освіти, до реальних вимог конкурентного ринку й робочих місць відповідно до їх технологічної оснащеності й перспектив модернізації.

Результативний вплив на кожному рівні потребує узгодження інтересів усіх перелічених суб'єктів та тривалої партнерської взаємодії між ключовими стейкхолдерами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Карп'як М. О., Горбова Х. В. Збереження людського потенціалу як основного стратегічного ресурсу розвитку регіонів України в умовах російської агресії. *Регіональна економіка*. 2022. № 2. С. 57–62.
2. Digital Progress and Trends Report 2023. World Bank Group. 177 p.
3. Nicholas C. Burbules, Guorui Fan, Philip Repp. Five trends of education and technology in a sustainable future. *Geography and Sustainability*. 2020. Vol. 1, iss. 2. P. 93–97.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН У ГЛСВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ

Нестеров С. В.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: s.nesterov@donnu.edu.ua

Глобальні ланцюги доданої вартості (ГЛДВ) відіграли вирішальну роль у трансформації бізнес-секторів у багатьох країнах, що розвиваються, даючи змогу спеціалізуватися на певних видах діяльності та етапах виробництва. Участь у глобальних ланцюгах створення вартості часто асоціюється з більш швидкими темпами індустріалізації, що сприяє як підвищенню продуктивності фірм, так і створенню нових робочих місць.